

AgriFood Mozaïek Noordoost Brabant

***"Een verkenning naar de uitdagingen voor de leefomgeving
van Noordoost Brabant"***

Verkenningnotitie AgriFood Capital - juli 2016

Inhoud

Inleiding	3
Deel I Hier en nu	4
1. Algemeen	4
1.1. Occupatiepatroon Noordoost Brabant	4
1.2. Ruimtelijk kapitaal	5
1.3. Economisch hoofdprofiel	6
2. Agglomeratiekracht	8
2.1. Inleiding	8
2.2. Noordoost Brabant	8
2.3. De herkenbare regio	9
2.4. Regionaal perspectief	9
Deel II Toekomstperspectief	11
Ambitie 1 Midden-midden	11
Ambitie 2 Agglomeratienetwerk	11
Ambitie 3 AgriFood Proeftuin van Nederland	12
Ambitie 4 Mozaïek als basis voor de kwaliteit van de leefomgeving	12
Ambitie 5 Mozaïek als drager van de 4 transitie	13
Deel III Vervolgtraject	14

Inleiding

Algemeen

De Nederlandse regering wil in 2019 een Omgevingswet vaststellen. Dit lijkt een voorlopige finale van een reeks opeenvolgende wetsherzieningen die gaan over de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van Nederland (WRO-Wro-Chw-WABO). Alle herzieningen zijn in eerste aanleg bedoeld als verbetering van het rechtssysteem waar initiatieven met ruimtelijke consequenties en individuele rechtszekerheid aan gehouden zijn.

Behalve gericht op de rechtstreekse dienstverlening aan de burger is in de Omgevingswet nadrukkelijk meegekomen, dat overheden een duidelijk(er) afwegingskader voor zichzelf vastleggen. Een zelfbindend beleid, dat koersbepalend is voor de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van het eigen grondgebied. Rijk, Provincie en Waterschappen zijn verplicht om hun belang te duiden en in een visie vast te leggen, welke een doorwerking dient te krijgen in de gemeentelijke visies.

Regionale aanleiding

In de Omgevingswet worden vrijwel alle relevante wetten die betrekking hebben op de leefomgeving bij elkaar gebracht voor een meer integrale belangenafweging. Diverse overheden willen hun belangen zo goed mogelijk registreren en vanwege de getrapte verantwoordelijkheden naar andere positioneren. Daarmee willen zij zoveel mogelijk invloed hebben op de (ruimtelijke) ontwikkeling.

De samenwerkende gemeenten en waterschappen in Noordoost Brabant hebben zich verenigd in AgriFood Capital samen met onderwijsinstellingen en ondernemers. Zij streven naar een herkenbare topregio in AgriFood. Een samenhangende (ruimtelijke) vertaling die helpt op weg naar een aantrekkelijk woon-, werk- en leefomgeving, die bij deze doelstelling past, ontbreekt nog.

Reikwijdte

De provincie Noord Brabant is, vooruitlopend op de Omgevingswet, provinciebreed een proces gestart om een Omgevingsvisie te ontwerpen. AgriFood Capital wil van de gelegenheid gebruik maken om haar ruimtelijk-economische profiel en ambities rechtsreeks in te brengen in dat proces. De eerste stap hiervoor is deze notitie ***AgriFood Mozaïek Noordoost Brabant***.

De notitie is een allereerste samenhangende inhoudelijke verkenning voor het grondgebied van de regio Noordoost Brabant. De nadruk ligt daarbij op de kansen voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling vanuit het agrifood profiel. De reguliere (planologische) ontwikkelingen worden integraal, maar op hoofdlijnen geduid. De autonomie van de afzonderlijke overheidsbesturen vraagt namelijk hoe dan ook om lokale visies die de Omgevingswet verplicht.

Leeswijzer

De notitie begint met een beschrijving van de huidige stand van zaken in Noordoost Brabant. In hoofdstuk 1, het profiel, komen de kenmerkende eigenschappen van de regio naar voren als basis voor verdere (door)ontwikkelingen. In het tweede hoofdstuk volgt een overzicht aan (primaire) ambities die de gezamenlijke partijen in noordoost Brabant brengen tot AgriFood Capital. De gemeenschappelijke ambities vormen het vertrekpunt voor de uitwerking (verbreding en verdieping) van mogelijke scenario's voor de verdere (door)ontwikkeling van de (regionale) leefomgeving.

1. HIER & NU

1. Algemeen

De regio Noordoost Brabant bestaat uit middelgrote steden plus omliggend gebied. Daarin worden de voordelen van de grote stad benut zonder noemenswaardige nadelen (o.a. duur, druk, anoniem, gevaarlijk). Er is doorgaans sprake van een aangenaam woonklimaat en een hoge kwaliteit van leven. De regio wordt getypeerd door een overzichtelijke schaal; aantrekkelijke kernen; bruisende stadscentra en een mooie, groene omgeving.

De stad-land constellatie komt tot uitdrukking in stedelijke eilanden te midden van het landschappelijk ommeland. Er is sprake van een fijnmazige patroon van kernen. Van oorsprong binnen een sterk agrarisch landschap en tegenwoordig aangevuld met beeldbepalende bedrijven uit de voedings- en levensmiddelenindustrie. Stad en platteland zijn vervlochten tot een waar "agrifood mozaïek".

Dit mozaïek heeft een aantrekkingskracht op verschillende schaalniveaus, ook met de naburige economische brandpunten buiten de regio. De regio heeft een duidelijke meerwaarde als vestigingsklimaat door haar agrifood profiel.

Bruto Regionaal Product: ruim € 23 miljard
Totale export vanuit de regio: € 13,5 miljard
Aandeel AgriFood sector: € 3,4 miljard (1/3)
R&D regionaal bedrijfsleven: ruim € 455 miljoen.

Bron: AgriFood Capital Monitor, 2014

1.1. Occupatiepatroon Noordoost Brabant

Bij de totstandkoming van het hertogdom Brabant aan het begin van de late middeleeuwen is de herkenbare basis gelegd van onder meer Noordoost Brabant. Centrale knooppunten die dienen als grensplaats vanwege de beveiliging van het territorium zijn Oss, Sint Oedenrode en Helmond. Aanvankelijk gelden Eindhoven en Oisterwijk als de stedelijke handelsknooppunten. Cuijk en Grave (en Ravestein) zijn om beide genoemde redenen van belang. 's-Hertogenbosch speelt nog om een derde reden een centrale rol. Het is een religieus bolwerk vanuit de rooms-katholieke kerk. Dit verstedelijkte nederzettingenpatroon houdt in die hoedanigheid stand tot de moderne tijd.

De opkomst van infrastructuur over weg, water en spoor versterkt een verdere verstedelijking van dit patroon. Het maakt daarnaast de ontwikkeling van plaatsen als Boxmeer, Veghel, Uden, Schijndel, Boxtel en Heusden mogelijk. Helemaal vanaf de wederopbouwperiode. Daarin voert de provincie Noord Brabant een planmatige economische ontwikkelingssturing door. Deze sturing is met name ingegeven om daarmee de ontwikkelingen te spreiden vanuit religieuze overwegingen over zedelijkheid.

Een structuur van grotere en kleine nederzettingen komt hieruit voort, waarbij tot op heden van een duidelijke wisselwerking sprake is tussen ommeland en kernen en tussen de kernen onderling. Alle elementen hebben elkaar nodig en functioneren in een fijnmazig netwerk.

1.2. Ruimtelijk kapitaal

Kenmerkend voor de regionale ruimtelijke structuur zijn een aantal landschappen:

- het riviergebied de Maas, begeleid met een hoger gelegen zandrug;
- het beekdalengebied de Meierij c.q. Het Groene Woud met de Aa en de Dommel;
- de Maashorst-Peel, als hoog gelegen zand(veen)grond.

Deze gebieden vormen grofweg de drie robuuste hoekstenen van het regionale landschap. Hierbinnen bevindt zich een levendig en veelzijdig mozaïek van dorpen, steden en landschappen.

Vooraf de waterverbindingen zijn daarbij tot op vandaag bepalend voor de landschapsstructuren. Zo is het riviergebied aan weerszijden van de Maas tussen Gelderland en Brabant sterk bedijkt. Tussen met name Brabant en Gelderland is er zelfs, als gevolg van een waterveiligheidsopgave, sprake van een heus dijkverbeteringstraject, als onderdeel van Deltaprogramma Rivieren. Gebiedskansen in de breedte definiëren leidt tot een optimale integrale ontwikkelingsopgave van dit gedeelte van de Maas.

De Maas tussen Limburg en Brabant is daarentegen juist nog onbedijkt. Een interessante natuurontwikkeling in dat verband is het Maasheggegebied in het Land van Cuijk, samen met het Noord Limburgse Maasduinengebied. Het Maasheggegebied is als Unesco-erfgoed in beeld vanwege de kenmerkende landschapskwaliteiten. Hier vormt de Maas een veelzijdig structurelement aan beide zijden van de rivier.

Behalve voor de waterveiligheid is een gebalanceerde waterhuishouding in het verlengde hiervan van belang voor het vermogen om toekomstige klimaatextremen op te kunnen vangen.

Een juiste waterhuishouding hangt nauw samen met het economisch functioneren van het productielandschap. De productielandschappen op boomteelt liggen vooral in de Meierij en luisteren nauw naar een beheerste grondwaterstand- en kwaliteit. De grootschalige landbouwproductielandschappen met intensieve veehouderijen zijn vooral gesitueerd tussen 's-Hertogenbosch-Veghel-Oss en in het hoger gelegen Peelgebied in het Land van Cuijk.

Delen van de regio zijn overigens lange tijd niet in gebruik geweest, omdat deze gebieden nat waren. Na ontginning en indijken is het juist in deze nog "lege" gebieden dat er ruimte ontstaat voor grootschalige landbouw. Ter plaatse van de grootschalige landbouw vormt de wisselwerking tussen kernen en ommeland, in dit agrarisch productielandschap, een hele sterke factor.

Door juist de culturele verworteling van het agrarisch gebruik van het platteland is het moeilijker om deze functie los te weken van haar oorspronkelijke omgeving. Door de ontwikkeling in schaal en intensiteit vervreemdt de agrarische sector echter steeds sneller van het platteland.

Het besef dat de agrarische sector van oudsher één is met de omgeving geeft verantwoordelijkheden aan het ruimtegebruik maar tevens kansen om samen verder te komen. Deze productielandschappen zorgen voor uitdagingen voor wat betreft de leefomgeving en een nieuwe economische differentiatie.

Vanuit een gezamenlijk vertrekpunt aan belangen die elkaar kunnen versterken heeft Noordoost Brabant op deze aandachtspunten een Uitvoeringsstrategie GroenBlauw ontwikkeld. De "confrontatie" wonen-werken-leven is daarbij het uitgangspunt. Slimme combinaties en innovaties worden op elkaar afgestemd in de betreffende landschappen en combineren woonlocaties; cultuurhistorie; ecologische opgaves, vrijetijdseconomie en werklandschappen.

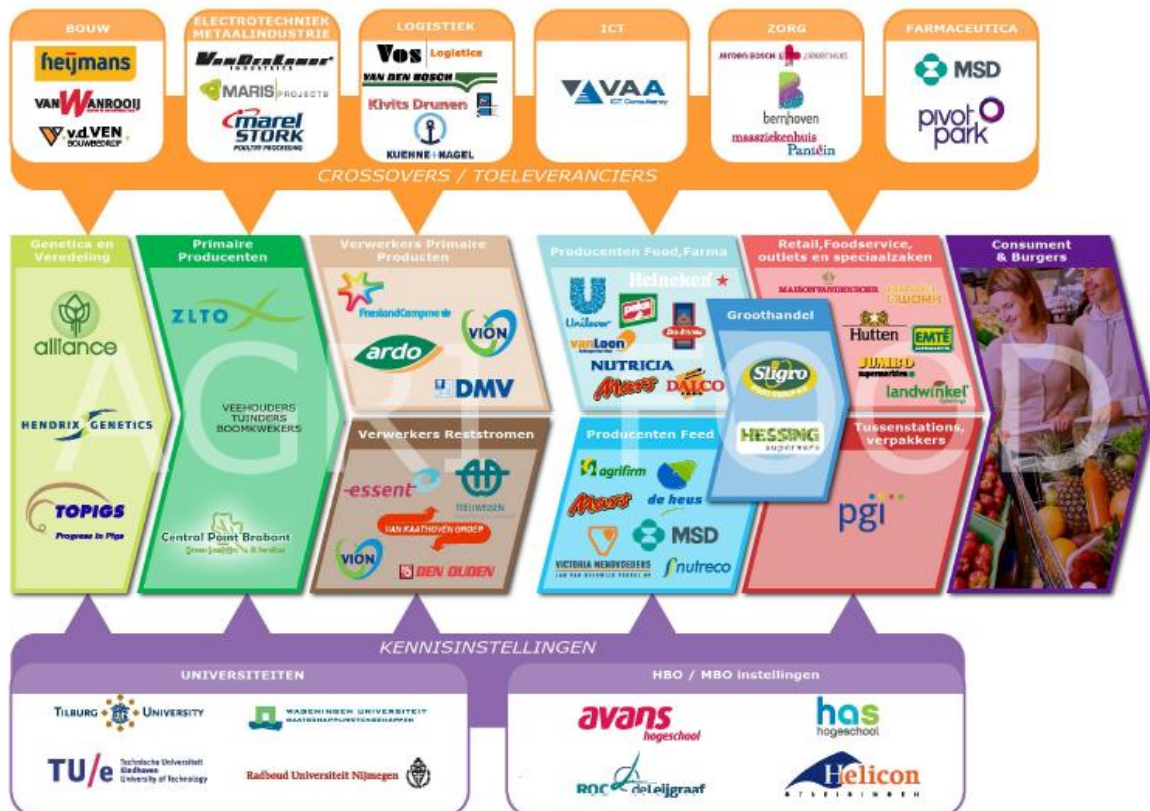
1.3. Economisch hoofdprofiel

De stevige religieuze basis vanuit de betrokkenheid bij het katholieke Brabantse gezinsleven leidt tot een sterke organisatie van met name de agrifood keten, opgebouwd vanuit de primaire sector. Er is sprake van grote(re) gezinnen en katholieke gebruiken. In combinatie met invloeden uit de industrialisatie leidt dit tot efficiënte samenwerking onder- en tussen agrariërs, financiers, mengvoederproducenten, zuivelproducenten en vleesverwerkers. De eerste coöperaties ontstaan en de toonaangevende ondernemingen van vandaag komen voort uit dat fundament.

Efficiëntere arbeidsprocessen in de agrifood keten zorgen voor een overaanbod aan arbeidspotentieel. Voor de bestaande en latere bedrijven is dit, gecombineerd met een sterke arbeidsmentaliteit, een groot pluspunt. Vooral de sterk georganiseerde aanwezigheid van de agrifood keten geeft afdoende vertrouwen, waardoor een zichzelf versterkend vestigingsklimaat ontstaat. Denk aan bedrijven en instanties als Agrifirm, Rabobank, Friesland-Campina, MSD, Maison de Boer, VION, Sligro, Unox, ZLTO/NCB, HAS, etc..

Deze dynamiek krijgt een onuitwisbare impuls door het nationale landbouwbeleid vanuit een zelfvoorzienende voedselproductie. In de jaren '80 wordt de veehouderij enorm geïntensiveerd in Oost Brabant. Dit versterkt op haar beurt weer de behoefte aan versterking en uitbreiding van de voedselverwerkingsindustrie. De clustering van specialistische foodbedrijven is dan ook een logisch gevolg. De samenhang met andere sectoren maakt de betekenis van dit complex meer dan duidelijk.

Door de organisatie van de opeenvolgende schakels in de voedselketen (van grond tot mond) bestaat de regio Noordoost Brabant nu uit een robuust agrifood complex. Bovendien blijkt uit CBS-gegevens van 2010 dat de massa van de Topsector Agri&Food binnen Nederland naast het Westland, in (noord)oost Brabant en Limburg een duidelijke hoofdrol vervult.

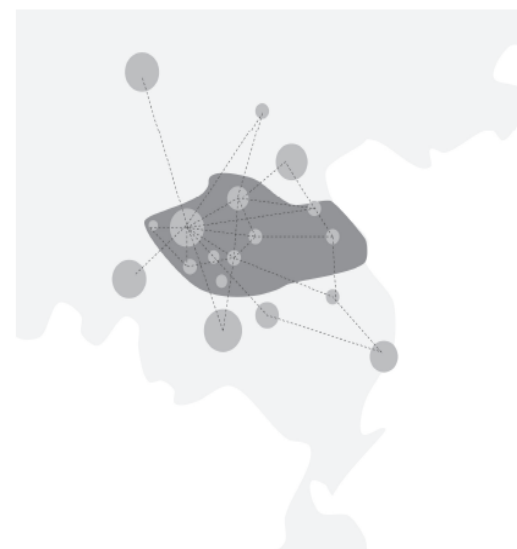

Noordoost Brabant bestaat uit een "vernetting" van economische brandpunten, waaraan de regio haar economische kracht ontleent. Op zichzelf fungeert de regio als een zelfstandige ruimtelijk-economische entiteit, maar heeft bovenal een sterke schakelpositie binnen de bovenregionale en (inter-)nationale economische netwerken. Deze economische kracht moet vooral geplaatst worden binnen het geheel van krachtenvelden om ons heen: verbonden met andere concentratiegebieden via weg; water en spoor.

voedselhart
ZO Nederland
tussen Randstad
-Ruhr-Vlaamseruit

..agglomeratie
kracht
regionaal ecosysteem

2. Agglomeratiekracht

2.1. Inleiding

Noordoost Brabant ligt centraal in Nederland. De vervoersstromen (transitie- en bestemmingsverkeer) tekenen de ligging en worden voor het gemak via de nationale wegenstructuur geduid, maar staan direct en tegelijk ook voor de fysiek begeleidende spoor- en waterverbindingen.

Vanwege de doorontwikkeling in de productie- en ketensamenwerking op agrifood gebied in zijn algemeenheid, vormen het midden en oostelijke gedeelte van de regio hierin het zwaartepunt. 's-Hertogenbosch heeft bovendien nog de functie van poort tot de Randstad en ondersteunt de regio met haar sterke diensteneconomie. Het Land van Cuijk heeft een bijzondere functie als "stepping stone", vanwege de fysieke nabijheid en verbinding met het Ruhrgebied (A77).

Op bovenregionaal niveau is de regio Noordoost Brabant opgespannen tussen de grotere naburige economische concentraties. De uitwisseling met Wageningen/FoodValley en Eindhoven/Brainport is daarin uiterst relevant. FoodValley is vooral in de agrifood sector een autoriteit en Brainport is door inventieve technische innovaties een cruciaal complementair economisch brandpunt.

2.2. Noordoost Brabant

Noord-zuid gericht is de "Kennisas" A2"een dynamische corridor van betekenis (Amsterdam/Utrecht-Eindhoven-Maastricht). Hieruit ontspint zich met name de diensteneconomie. Het agrifood complex lift mee op de poortfunctie die 's-Hertogenbosch daarin inneemt en kleurt tegelijk op haar beurt de regionale kennisintensieve bedrijvigheid. De GROW-campus is een goed voorbeeld van de combinatie tussen toepassingsgerichte kennis en ondernemerschap in agrifood.

Oost-west is de as van de A59/A50 waardevol, in de verbinding tussen kennisknooppunten 's-Hertogenbosch-Wageningen-KAN-Enschede. Vanuit agrifood ligt er verder een koppeling naar gezondheid en ICT als hoofdbestanddelen van deze economische levensader.

Noord-zuid gericht is de zone A73 van belang, vooral in logistiek opzicht voor de verbinding tussen Enschede-KAN-Land van Cuijk-Noord-Limburg-Maastricht. Deze as faciliteert tegelijkertijd de vervoerskracht van de productiegebieden naar afzetgebieden in vooral het Duitse Ruhrgebied.

Met name het oostelijk deel van de provincie onderscheidt zich duidelijk in agrifood als hoofdbestanddeel van de economische dynamiek. Op de noord-zuidas vormt daarnaast Greenport (Venlo) in Noord Limburg nog een natuurlijke alliantie waar met name de plantaardige tak van de agrifood sector sterk vorm krijgt. Overigens is het mestvraagstuk er net zo actueel als in geheel Oostelijk Brabant.

De as **west-oost** is ten slotte een robuuste verbindingzone via de A67 voor de ontsluiting van productiegebieden en de bereikbaarheid naar verder gelegen afzetgebieden. Deze as is van belang voor Noordoost Brabant tussen Breda en vooral het knooppunt Venlo. Van daaruit gaat de vervoerstroombaan via de A73 rechtstreeks of verder oostwaarts het Ruhrgebied in.

Binnen de regio zelf zijn van logistiek levensbelang voor de uitwisseling van agrifood producten de fysieke verbindingen van met name de N279, A50, de Zuid Willemsvaart en het onderliggende en aangesloten wegennet. Noordoost Brabant lijkt daarmee intern goed ontsloten en ligt daarbuiten qua maakindustrie, diensteneconomie en productielandschap centraal en comfortabel tussen:

- de Randstad, Food Valley, Greenport en Brainport op nationaal niveau;
- de Randstad en het Ruhrgebied op internationaal niveau.

Hiermee kent noordoost Brabant een eigen fysiek raamwerk c.q. bereikbaarheidsruit. Blijvende goede bereikbaarheid en doorstroming van het nationaal netwerk is essentieel. Een sterke koppeling aan de regionale infrastructuur dan wel hechting van de regio op het nationale netwerk blijft aandacht vragen.

Behalve harde infrastructuur wordt de afgelopen jaren ook stevig gewerkt aan de duurzame mobiliteitsmethoden en –arrangementen. Dit draagt ook significant bij aan de nationale bereikbaarheid. Naast dat de fysieke bereikbaarheid evident is, is het minstens zo belangrijk om de inhoudelijke verbinding met complementaire netwerken te versterken.

2.3. De herkenbare regio

Het agrifood-ecosysteem omvat een functionele wederkerigheid tussen landelijke en stedelijke gebieden. Binnen Noordoost Brabant is het landelijke gebied overwegend vanuit de primaire sector het brandpunt van productie, terwijl het stedelijke gebied vooral in het teken staat van de verwerking tot consumptieve producten.

Tegelijkertijd is de consumentenmarkt van agrifoodproducten in het stedelijk gebied het grootst. Hiermee is de verantwoordelijkheid op het terrein van werkgelegenheid in de stedelijke gebieden het voornaamst, terwijl voor de landelijke gebieden de verantwoordelijkheid voor het landschap en de omgeving overwegend leidend is. De functionele verbondenheid op het gebied van agrifood is onlosmakelijk.

2.4. Regionaal perspectief

Wil Noordoost Brabant zich richting 2020, met de hulp van de provincie, die graag de slimste en duurzaamste in agrifood wil worden, (door)ontwikkelen tot een **Topregio in Agri&Food** dan is een gezamenlijke scherpe koers de komende jaren nodig. Noordoost Brabant beschikt over een uniek ecosysteem dankzij de aanwezige agrifood sector, die zeer omvangrijk; zeer compleet én zeer hoogwaardig is. Dit ecosysteem is de motor van welvaart (economische ontwikkeling) en welzijn (kwaliteit van wonen, leven en werken). Als regionale samenwerking met deze thematiek, is AgriFood Capital dan ook de meest passende naam.

AgriFood Capital ziet het als een van haar hoofdogaven om via betekenisvolle innovaties economische groei te realiseren op terreinen van de belangrijkste maatschappelijke opgaven in Brabant - en wereldwijd. Daarom kiest de regio nadrukkelijk "het pad van de innovatie", en investeert zij tegelijkertijd in "het verrijken van haar voedingsbodem". Zo vormt het niet alleen een uitstekende investeringslocatie, maar is het ook aantrekkelijk om in te wonen, te studeren en te werken.

Het ruimtelijk-economisch profiel is het vertrekpunt voor de verdere ontwikkeling van Noordoost Brabant.

2. TOEKOMSTPERSPECTIEF

AMBITIE 1 MIDDEN - MIDDEN

De centrale ligging van de noordoost Brabant in Nederland en in internationale context is zeer sterk. Deze positie zorgt ervoor dat de regio comfortabel gepositioneerd is. Het is een fysieke positie op een kruising van multimodale infrastructuur van zowel belangrijke waterwegen, een spoorknooppunt alsook snelwegen. De regio kan worden geschetst als een raamwerk langs de (inter-) nationale infrastructuur A59 (noord) A67 (zuid) A2 (west) en A73 (oost), met parallel daaraan spoorlijnen (Adam-Maastricht/Breda-Arnhem/Nijmegen -Maastricht) en waterwegen Maas en Zuidwillemsvaart.

Om een rol van betekenis te kunnen blijven spelen tussen de omliggende economische scharnierpunten blijft een verdere versterking van dit multimodale systeem nodig.

Voor de vitaliteit en de aantrekkelijkheid van de kennisassen A2 en A59 (+spoorlijn Utrecht-Eindhoven en Breda-Arnhem) vormt de huidige vervoerscapaciteit van de kruising (noord-zuid as oost-west as) een voornaam knelpunt. Bij beiden ligt dit op het wegverkeer, alsook op het spoorverkeer.

De overwegend logistieke assen A67 en A73 worden intensief benut. Aantakking hierop vanuit de regio (ruit: 's-Hertogenbosch -Nijmegen - Venlo - Eindhoven) is van levensbelang voor de afzet uit de productiegebieden. Indien de vestiging van zeer grootschalige (logistieke) bedrijven nog meer een vlucht gaat nemen komt het capaciteitsplafond van de A67 sneller in beeld.

De bereikbaarheidsopgave ligt primair op:

- *de verbetering van de kennisassen (weg en spoor)*
- *de aansluiting (en versterking) van het onderliggende wegennet op de logistieke en kennis assen*
- *de multimodale potentie verder ontwikkelen*

AMBITIE 2 AGGLOMERATIENETWERK

De crossovers van agrifood met andere sectoren liggen op natuurlijke wijze door heel de regio, waarvoor 's-Hertogenbosch als een vliegwiel kan functioneren vanuit stedelijke kwaliteit en vestigingsmilieu geredeneerd. Om de aanwezige kennis in de agrifood productiezones Oss, Veghel, Cuijk-Boxmeer vast te houden en in de toekomst op te waarderen is een verdergaande wisselwerking cruciaal. Heusden, Uden, Boxtel en Schijndel leveren de stabiliteit aan toeleverende en ondersteunende ondernemingskracht op de agrifood kerngebieden.

Vanuit deze eerstelijns samenhang biedt de regio een voedingsbodem voor een versterking van de ketensamenwerking. Verbijzondering via cross-overs komt vanuit Oss/Cuijk op pharma & life sciences, Veghel/Uden/Oss/Cuijk-Boxmeer op logistiek, health en procestechnologie.

Ten slotte is er een koppeling naar de kennisintensieve bedrijvigheid, met als centraal vestigingsmilieu 's-Hertogenbosch. Hier liggen de meest hoogwaardige regionale aanknopingspunten met (inter-)nationaal bereik tussen onderwijs, onderzoek en kenniswerkers vanuit de commerciële zakelijke dienstverlening, het bestuurskwartier en ICT.

Dit agglomeratienetwerk staat voor een kenmerkend en compleet ecosysteem. Het is essentieel om te blijven werken aan de vergroting van de algehele agglomeratiekracht.

- *Het versterken van agglomeratiekracht via thematische centra door de regio verhogen de vitaliteit van het vestigingsklimaat. In netwerkverband ligt de uitdaging op de bevordering van campusontwikkeling op kennis & onderzoek, zakelijke dienstverlening, ICT, logistiek, procestechologie, biobased economy en de hiervoor ondersteunende stedelijke kwaliteiten.*

AMBITIE 3 AGRIFOOD PROEFTUIN VAN NEDERLAND

Op de schaal van Zuidoost Nederland zijn agrifood thema's overduidelijke gemeenschappelijke delers. Zuidoost Nederland is het voedselproducerende midden van een hoog verstedelijkte regio van ca. 25 miljoen inwoners. Het midden tussen de Randstad, Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit.

Een koploperfunctie op een nieuwe duurzame voedselproductie mag met dergelijke complementaire partners vanzelfsprekend tot internationale aspiratie leiden.

De bovenregionale opgave kent de volgende hoofdaccenten:

- *keteninnovatie*
- *nieuwe voedsellandschappen*
- *slimme Agro logistiek*

AMBITIE 4 MOZAIËK, ALS BASIS VOOR DE KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING

De karakteristiek van een kleinschalig landschap, de verspreide stedelijkheid en industrialisatie staan symbool voor de Brabantse mozaïekgedachte. De daarmee gepaard gaande kleinschaligheid van het landschap en de intensive stad-landrelaties zijn onweerlegbare kwaliteiten en vormen het uitgangspunt voor verdere ontwikkeling van de regio.

Daartegenover staat dat juist deze "verspreide stedelijkheid" ook specifieke opgaven oplevert op het gebied van verstedelijking, bevolkingsgroei en krimp en mobiliteit. Het ontwikkelen van een duurzame mobiliteitssysteem op regionale schaal (waaronder snelfietsroutes voor e-mobiliteit) is daarbinnen een essentiële opgave.

De ontwikkelingsopgave kent een regionale balans en krijgt zijn uitwerking via

- *vitale, krachtige kernen en wijken*
- *aantrekkelijke stedelijke zwaartepunten en*
- *de onderlinge (duurzame) verbindingen*

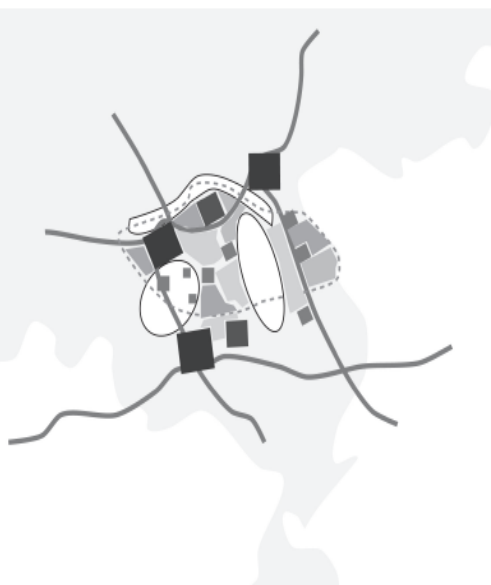
Concrete thema's vanuit de ruimtelijke stad-land mozaïek zijn:

- Verbindingen: functionele relaties en de duurzame mobiliteit tussen stad-en-land zelf
- Woonlandschappen: de versterking van de mozaïsche basiskwaliteiten "hoog stedelijk – compact centrum – laagbouw – dorpskernen – hoogwaardig landelijk" is kansrijk voor een onderscheidend en samenhangend woonmilieu via woonmilieudifferentiatie
- Werklandschappen: nieuwe terreinen, profilering, keuze, schaal en ontsluiting
- Natuur-/recreatielandschappen: bereikbaarheid, natuurontwikkeling en waterhuishouding, cultuurhistorie, vrijetijdseconomie

AMBITIE 5 MOZAÏEK ALS DRAGER VAN DE 4 TRANSITIES

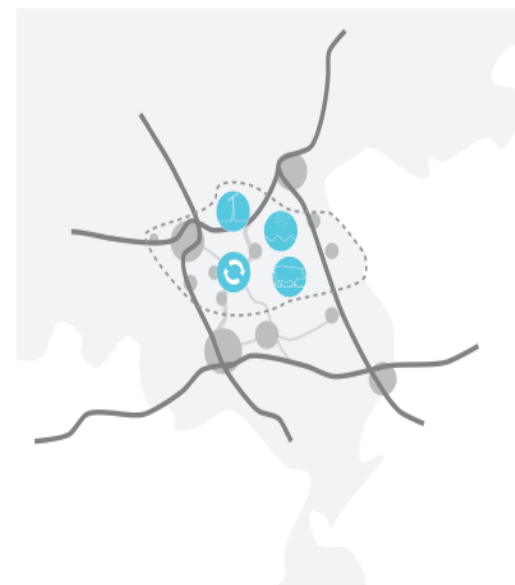
Om een toekomstbestendige regio te kunnen zijn is een specifieke oriëntatie op aanstaande transitie van belang. In de Brabant mozaïek -de ruimtelijke/ landschappelijke structuur- moet de kracht worden gevonden om de volgende transitie een plek te geven met de dynamiek die daarbij nodig is:

- Energieproductie
 - Circulaire economie
 - Emissievrije veehouderij
 - Klimaatbestendig
- *Deze meervoudige transitieopgave komt neer op de vorming van nieuwe landschappen: kernachtig en geconcentreerd, breed verspreid, experimenteel en regulier, regionaal, maar ook lokaal en anderzijds herkenbaar op nationaal niveau.*

landschapsmozaïek als basis voor.....

...4 transitie

3. VERVOLGTRAJECT

Het verkenningsdocument fungeert primair om kleur en richting te geven aan het agrifood profiel van de regio Noordoost Brabant.

Het vormt de basis voor een verdere verbreding en verdieping, waarbij wordt gestreefd naar cohesie, verbinding en integraliteit.

Bij de verbreding en de verdieping ligt de nadruk vooral op de (veelal reeds bestaande) thema's (en reeds bestaande onderliggende programma's/projecten dan wel rapportages) ten dienste van het agrifood profiel: een analyse met een perspectief; een (integraal) wensbeeld en een keuzerichting.

De "economische motor", die de agrifood keten voor de regio Noordoost Brabant vormt, is daarbij leidend en moet daarbij vooral sturing geven aan dit proces.

Een proces dat daarnaast uiteraard ook, in bredere zin, ruimtelijke en sociaal-geografische elementen omvat.

Het is overigens nadrukkelijk niet de bedoeling bij een verbreding of verdieping zaken dicht te timmeren. De dynamiek van het geheel is en blijft, in een snel evoluerende omgeving, een belangrijke randvoorwaarde. Daarbij moet, afhankelijk van de thema's telkenmale ruimte zijn en blijven voor de juiste schaalkeuzes.

Het eindproduct moet, naast een helder en gedragen (dynamisch) perspectief voor de regio, tastbare bouwstenen opleveren voor zowel de provincie als de aangesloten gemeenten en waterschappen bij het opstellen van een omgevingsvisie.

Om vorm en inhoud te geven aan het in dit kader door de provincie geformuleerde adagium "Samenwerkende overheden" is een nieuwe sturingsstijl vereist en speelt vertrouwen in elkaar een grote rol.

Het gemeenschappelijk belang is in ieder geval evident!

Belangrijke issues voor het vervolgtraject:

- Het vaststellen van relevante thema's
- het verbinden van deze thema's
- bieden van instrumenten voor handelingsperspectief bij integraal handelen

Colofon

Opdrachtgever: Agrifood Capital

Datum: juni 2016

Totstandkoming met dank aan:

de bestuurlijke kopgroep, bestaande uit:

- P. van Boekel, wethouder Bernheze
- B. Claassen, wethouder Schijndel (voorzitter)
- E. Daandels, wethouder Grave
- P. Ketelaars, DB waterschap Aa en Maas
- E. Logister, wethouder 's-Hertogenbosch
- T. van der Loo, wethouder Boekel
- E. Mathijssen, wethouder Sint Michielsgestel
- R. Peerenboom, wethouder Uden
- I. Voncken, wethouder Sint Anthonis

de ambtelijke kopgroep, bestaande uit:

- P. van der Aa, gemeente Veghel
- P. van der Helm, gemeente 's-Hertogenbosch
- L. Ijsseldijk, gemeente Uden
- J. Jansen, waterschap Aa en Maas
- M. Kösters, gemeente Boxtel
- F. Leerdam, Agrifood Capital
- I. Lucas, gemeente Oss
- K. Peeters, gemeente Cuijk/Grave/Mill
- S. Rambags, Agrifood Capital (coördinator)
- R. Snijder, Agrifood Capital
- R. Verpoort, Agrifood Capital

Agrifood Capital

Onderwijsboulevard 225

5223 DE 's-Hertogenbosch

073-6132996

www.agrifoodcapital.nl

secretariaat@agrifoodcapital.nl